

Dôvodová správa

k správe Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie v KSK

V Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK, v globálnom ciele Zníženie zaťaženia životného prostredia je zadefinovaný špecifický cieľ „Minimalizácia tvorby odpadov a energetické zhodnocovanie odpadov“ a v ciele Infraštruktúra zadefinovaný špecifický cieľ Energetická koncepcia s opatrením Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na výrobe elektriny a tepla s cieľom vytvoriť doplnkové zdroje na krytie domáceho dopytu je jednou zo základných priorít Energetickej koncepcie SR. Rast cien fosílnych neobnoviteľných palív (uhlie, ropa, zemný plyn) v posledných rokoch posúva obnoviteľné zdroje energie ako energetickú alternatívu do popredia ekonomickej i environmentálnej pozornosti. Na jarnom zasadnutí Európskej Rady boli dohodnuté strednodobé ciele, okrem iného aj vo zvyšovaní podielu obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie s podielom 20 % do roku 2020 a zvyšovaní podielu biopalív na celkovej spotrebe benzínu a nafty minimálne 10 % do roku 2020.

Využívanie obnoviteľných zdrojov energie ako domácich energetických zdrojov zvyšuje bezpečnosť a diverzifikáciu dodávok energie a súčasne znižuje závislosť ekonomiky od trvale rastúcich cien ropy a zemného plynu. Ich využívanie, založené na vyspelých a environmentálne šetrných technológiách, výrazne prispieva k znižovaniu emisií skleníkových plynov a škodlivín a zamedzuje úniku finančných zdrojov z regiónu na nákup energie a služieb.

Obnoviteľné zdroje energie prispievajú k regionálnemu posilneniu a diverzifikácii štruktúry priemyslu a poľnohospodárstva. V prípade aktívnej podpory je predpoklad vytvorenia priestoru pre investície do realizácie OZE, ako aj výroby a montáže komponentov resp. celých systémov. Potreba riešenia OZE je úzko spojená s aplikovaným výskumom, ktoré zabezpečujú výskumné centrá OZE spravidla etablované pri univerzitách. EÚ v tomto programovacom období podporuje vytváranie takýchto centier. Rozvoj OZE vytvára podmienky aj pre rozvoj informačných technológií a otvára priestor pre nové smerovania v oblasti budovania znalostnej ekonomiky.

Racionálny manažment využívania domácich OZE je v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja, čím sa stáva jedným z pilierov ekonomického rozvoja. Zvýšené využívanie OZE má dosah aj na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva.

Zo Stratégie vyššieho využívania obnoviteľných zdrojov energie v SR, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 383/2007 vyplýva, že v rámci štátnej energetickej politiky a podpory využívania OZE pôjde o niekoľko typov podpory, a to o finančné opatrenia (podpora využívania slnečnej energie a biomasy formou dotácií zo štátneho rozpočtu resp. štrukturálnych fondov EÚ pre byty a rodinné domy), legislatívne opatrenia, opatrenia v oblasti vzdelávania a rozvoja vedy a výskumu.

Cieľom predloženého návrhu Koncepcie využívania obnoviteľných zdrojov energie v Košickom samosprávnom kraji je na základe aktuálneho vývoja v EÚ i cieľov Energetickej politiky SR urobiť inventarizáciu potenciálu jednotlivých zložiek obnoviteľných zdrojov energie, navrhnuť možnosti využitia úspešných inovatívnych technológií, poukázať aj na

bariéry vo využívaní obnoviteľných zdrojov energie a navrhnutí nástroje na úrovni KSK pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Z predloženej Koncepcie vyplýva, že KSK má nasledovný využiteľný potenciál OZE:

- vodnej energie, pričom bariérou rozvoja sú najmä vyššie investičné náklady a obmedzenia v chránených oblastiach
- biomasy, bariérou je najmä neznalosť a nedôvera k novým technológiám, nedostatok informácií o nákladoch vykurovania, chýbajúca štátna podpora
- bioplynu, bariérou sú malé skúsenosti s prípravou, výstavbou a prevádzkovaním bioplynových staníc, nerozvinutý trh dodávateľov technologických a stavebných častí,
- veternej energie, bariérou rozvoja je najmä nedostatočná znalosť veterných klimatických podmienok, silná závislosť od veterných klimatických podmienok
- geotermálnej energie, bariérou rozvoja sú najmä vysoké investičné náklady a nedostatočný rozvoj techniky a technológií
- slnečnej energie, bariérou rozvoja sú najmä vysoké investičné náklady, nedostatočná znalosť možnosti využitia fotovoltickej technológie a nízka účinnosť premeny slnečnej energie na elektrickú.

Spoločnou bariérou pre vyššie využívanie všetkých druhov OZE sú trhové podmienky súvisiace so stanovením výkupných cien elektrickej energie vyrobenej z OZE, chýbajúce podporné finančné mechanizmy, umožňujúce primeranú ekonomickú návratnosť vložených investícií do OZE. Za bariéru považujeme aj malú informovanosť o možnosti využívania OZE vr. vhodných technológií OZE medzi obyvateľstvom a podnikateľmi.

Pozícia KSK vo vzťahu k problematike využívania OZE sa odvíja zo zákona č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Z hľadiska kompetencií a svojej zodpovednosti môže samosprávny kraj pre podporu vyššieho zhodnocovania OZE využívať nástroje v oblasti poskytovania:

- informácií a poradenstva (zostavovanie katalógov lokalizačných výhod, kooperácia s verejnoprávnymi korporáciami)
- finančnej motivácie (spoluфинancovanie projektov podporených zo štrukturálnych fondov EÚ i ďalších projektov, poskytovanie dotácií a návratných finančných výpomocí právnickým osobám, príspevky na komunálne a regionálne rozvojové projekty)
- podpory výstavby infraštruktúry (založenie vedeckých parkov, technologických a podnikateľských centier, infraštruktúrna pomoc obciam)
- administratívnych opatrení (zmeny ÚPN, regulácia investícií, nových technológií, zakladania podnikov, koordinácia obcí a regionálnych zariadení)

Predložená Koncepcia predstavuje potenciál KSK podľa jednotlivých druhov obnoviteľných zdrojov energie, mapuje súčasný stav a naznačuje stratégiu ďalšieho rozvoja v nadväznosti na energetickú politiku EÚ i SR. Koncepcia bude rozpracovaná do Programov využívania obnoviteľných zdrojov energie KSK podľa historických regiónov KSK (Gemer, Spiš, Abov, Zemplín), ktoré budú podrobnejšie mapovať existujúci potenciál i možnosti jeho využívania aj v nadväznosti na štátne i regionálne opatrenia a navrhovať konkrétne riešenie formou realizačných projektov podporovaných z verejných zdrojov.

Spracovali:

Ing. Peter Ťapák, Ing. Mária Molnárová